

అమూల్ ప్రేక్షకులను రెండు వైపులా మధ్యకు నొక్కితే ఎలా వుంటుందో చూడటానికి గణపతి ముఖం అలా ఉంటుంది. దానికి తగ్గట్టుగా లోడా లోడా వాగే స్వభావం. భార్యను నమ్మకపోవడం అతని ప్రత్యేకత.

“ఎంతక్కొన్నావు”
 “పావుకేజీ రూపాయి”

“రూపాయి? డబ్బులేమైనా చెట్టు నుండి వేళ్ళాడుతుండే తెంపుకొచ్చి నీ వేతికిస్తున్నాననుకుంటున్నావా? వేతికి ఎముకలేనట్టు వాడెంత చెపితే అంతకు కొనేయడమేనా? అహ నాకు తెలియకదుగుతా ఇంట్లో ఏం పని వెలగబెడుతున్నట్టు— పిల్లలకు నాకు ఇంతవండి పడెయ్యడం పెద్దపని అనుకుంటూ అలసిపోతున్నావా? ఈ మాత్రం చెయ్యకపోతే ఎందుకు నీ అడజన్టు ఇప్పుడు అడవాళ్ళు మగవాళ్ళతో సమానం అం

మార్కెట్టుకు వెళ్ళి కూరలు తెచ్చిన రోజున.

“ఏమే ఎవడైనా మార్కెట్టు దగ్గరకు రమ్మని కబురంపాడా? లేక చెప్పే వెళ్ళాడా? సింగారిం చుకొని మరీ వెళ్ళావు. ఏదో కోపంతో నేను అంటే మాత్రం ఆలోచించుకునే బుద్ధుండక్కర్లా? అడదానివని తన్నకుండా వదిలేస్తున్నాను. ఇలాంటి వెర్రి మొర్రె వేషాలు వేసి ఇంటి పరువు రోడ్డుమీద పరచకు. భగవంతుడు నీకా తలకాయ ఇచ్చింది ఆలోచించటానికి తలనిండా పూలు పెట్టుకోవటానికి కాదు.”

ఇలా భార్య ఏ పని వేసినా ఏ వస్తువు కొన్నా అవి కిరాణా సరుకులైనా కూరగాయలైనా అఖరికి పాలు పెరుగు కొన్నా, కూర్చొన్నా, నిలబడినా వేధింపు సాధింపు ఆ ఇంట్లో అనంతంగా సాగి పోవాలిందే.

ఇతని వేతుల్లో, వేతల్లో, మాటల్లో చూపుల్లో నలిగి సతమతమవుతూ ప్రతిక్షణం ఛస్తూ బ్రతక మన్నాను. నాకు త్వరగా వాపు ప్రసాదించమని కోరాలనీ ఉంది. నాకిచ్చిన అడపిల్లలు బ్రతుకులై నా బాగుపడి మనశ్శాంతిగా బ్రతకాలని వాళ్ళ నుదుట వ్రాయాలనీ నిన్ను రోజూ కోరటానికి నాకు బ్రతకాలనుంది.” అంటూ పదే పదే కనిపించని దేవుణ్ణి మొక్కుకుంటూ, ఉపవాసాల తో పొట్టను ఎండబెట్టి, కన్నీళ్ళతో దాహం తీర్చుకోవడం ఆమెకు పరిపాటై పోయింది.

ప్రత్యక్షంగా తల్లి పడేపాట్లు పరోక్షంగా చెందే ఆవేదన శైలజ గమనించింది.

తల్లిలా కృంగిపోకుండా ఉండడం కోసం ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం కోసం, తనకాళ్ళ మీద ఆత్మస్థయిర్యంతో వ్యక్తిగా నిలబడ్డక్కోసం ఉద్యోగం వేయాలనుకొంది.

శైలజ అలా అనుకుందే గాని, మనసులో ఓ మూల భయంగానే ఉంది. ఉద్యోగానిక్కావలసిన కనీస అర్హతలు లేకుండానే తండ్రి మాట కాదనలేక వెళ్ళి పీటల మీద కూర్చోవలసి వస్తుందేమోనని.

శైలజ టెన్ పరీక్షలు వ్రాయగానే సంబంధాలు చూడడం మొదలెట్టాడు గణపతి. కట్నాల సమస్య వల్ల వచ్చిన సంబంధాలు వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోవడంతో పెళ్ళయ్యేంతవరకూ టెన్ పాసయినదాన్ని ఖాళీగా కూర్చోనివ్వడమెందుకు అనుకుంటూ కాలేజీలో జాయిన్ చేసాడు.

తండ్రి ఇచ్చిన అవకాశాన్ని శైలజ, పద్వి నియోగ పర్చుకుంది.

శైలజ ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయిన రోజున సుశీలమ్మ సంబరపడిపోతూ పండుగ చేసింది. ఇల్లంతా శుభ్రంగా కడిగి పిండివంటలతో దేవుళ్ళకు నైవేద్యాలు పెట్టింది.

తనలా కాకుండా తన కూతురు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమున్న అడపిల్ల. భర్తపై ప్రతి పైసా గురించి ఆధారపడకుండా తనకంటూ ఓ వ్యక్తిత్వమున్న స్త్రీ అనుకొంది శైలజ తల్లి.

“భగవంతుడా! నా మొర్ర అలకిందావు తండ్రి. మిగతా వాళ్ళకు కూడా చల్లగా చూడు. వాళ్ళ నుదుట మంచి చదువులు చదివి ఉద్యోగ స్థులై మనశ్శాంతిగా బ్రతకమని వ్రాయి” అని దేవుళ్ళను ప్రార్థించింది.

పెళ్ళయిన తరువాత అడదాని బ్రతుకు భర్త మీద భర్త ఆలోచనల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. శైలజకు పెళ్ళయితే వేసుకున్న తనిష్ట ప్రకారం శైలజ ఉద్యోగం చెయ్యడమో, మానెయ్యడమో ఆధారపడి ఉంటుంది అనుకున్నాడు

క్రిటూనిక్స్

- జీవితముల్లో

లూ హక్కులు అంటూ ఉద్యోగాలు వెలగబెడుతూ సంపాదిస్తున్నారు తెలుసా? నీవు ఒక్క అడుగు అలా మార్కెట్టుకు వెళ్ళి కూరలు తీసుకురాలేవా? ఓ అర్థరూపాయి మిగులుతుంది. కష్టపడి సంపాదించే వాడికి తెలుస్తుంది డబ్బు విలువ. ఏ కష్టం వేయకుండా ఇంట్లో కూర్చుని తినే నీకు నాకష్టం విలువెలా తెలుస్తుంది. కూరల కని రూపాయి ఇచ్చి వెళితే ఆ రూపాయి ఖర్చు చెయ్యడమే తెలుసు.”

భార్య సుశీలమ్మ విజమేననుకుంది. భర్త కష్టపడి సంపాదిస్తుంటే ఏ పని (వంటపని ఓ పనేనా? అని భర్తనడం గుర్తించుకుని) లేని నేను అలా మార్కెట్టుకు వెళ్ళి కూరలు కొనాలి. మా కోసం కష్టపడుతున్న ఆయన మనసుకి కష్టం కలిగించకూడదు. ఆయన చెప్పిన మాట వివాలి అనుకునేది.

ఇవన్నీ గాక “స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం అవసరం లేదనే మాటను జీర్ణించుకున్నాడు.”

ఆడది అనేది గాలికిగిరే చిత్తు కాగితం లాంటిది. దానిమీదెప్పుడూ మగవాడు పేపర్ వెయిట్ లాఉండాలి. లేదంటే ఆడది గాలికిగిరి పోతుంది... అన్నది అతని స్థిరమైన అభిప్రాయం.

గణపతి ఎదురుగా మౌనంగా నిశ్శబ్దంగా అవేతనంగా నిలబడ్డం వాటుగా కన్నీరు కార్చడం సుశీలమ్మ దైనందిన జీవితంలో ఒక భాగం.

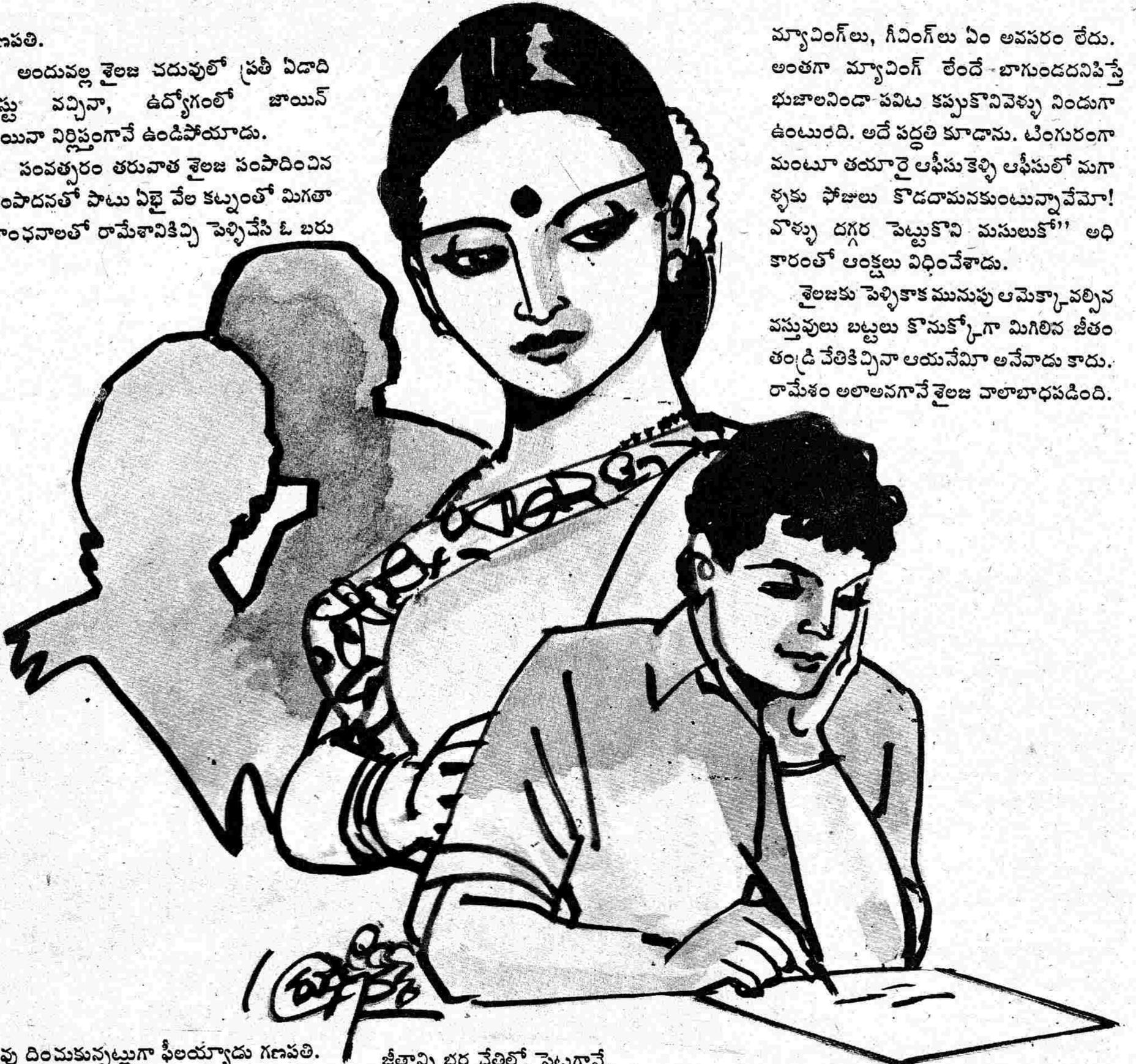
ఎప్పుడు బడిలే అప్పుడు తలారా స్నానం చేసి తులసి కోట మట్టూ తిరుగుతూ

“నా కాళ్ళ మీద నేను నిలబడలేని అశక్తురాలైన అడదానిగా ఎందుకు పుట్టింవావు? పుట్టింవినా ఇలాంటివాడికి భార్యగా బ్రతకమనీ ముగ్గురాడపిల్లలకు తల్లిని కమ్మని ఎందుకు శపించావు?

గణపతి.

అందువల్ల శైలజ చదువులో ప్రతి ఏడాది ఫస్టు వచ్చినా, ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయినా నిర్లిప్తంగానే ఉండిపోయాడు.

సంవత్సరం తరువాత శైలజ సంపాదించిన సంపాదనతో పాటు ఏబై వేల కట్నంతో మిగతా లాంఛనాలతో రామేశానికిచ్చి పెళ్ళిచేసి ఓ బరు

మ్యూజింగ్లు, గీవింగ్లు ఏం అవసరం లేదు. అంతగా మ్యూజింగ్ లేదే బాగుండదనిపిస్తే భుజాలనిండా పవిత్ర కప్పుకొనివెళ్ళు నిండుగా ఉంటుంది. అదే పద్ధతి కూడాను. టింగురంగా మంటూ తయారై అఫీసుకెళ్ళి అఫీసులో మగాళ్ళకు ఫోజులు కొడదామనకుంటున్నావేమో! వొళ్ళు దగ్గర పెట్టుకొని మసులుకో" అధికారంతో ఆంక్షలు విధించేశాడు.

శైలజకు పెళ్ళికాకమునుపు ఆమెక్కావల్సిన వస్తువులు బట్టలు కొనుక్కోగా మిగిలిన జీతం తండ్రి చేతికిచ్చినా ఆయనేమీ అనేవాడు కాదు. రామేశం అలాఅనగానే శైలజ వాలాబాధపడింది.

పు దిండుకున్నట్లుగా ఫీలయ్యాడు గణపతి.

రామేశానికి ఇద్దరు చెల్లెళ్ళున్నారు. వెనక చిల్లిగవ్వ ఆస్తి లేదు. ఉన్నదల్లా తండ్రి పోగానే వచ్చిన జూనియర్ అసిస్టెంట్ ఉద్యోగం. వచ్చిన జీతంతో ఇల్లు గడుపుతూ ఇద్దరి చెల్లెళ్ళు పెళ్ళిళ్ళు చేయాలంటే ఈ రోజుల్లో అంత తేలికైన పనికాదు. అందువల్ల ఉద్యోగమున్న శైలజను సకల లాంఛనాలతో వివాహం చేసుకున్నాడు.

స్త్రీ అంటే సామాన్యంగా అందరికీ ఉన్న మలకన భావంతో పాటుగా అడదంటే ఇంట్లో మూలన ఉండే చెత్తబుట్ట అనేఅభిప్రాయం అతనిలో ఉంది. ఉద్యోగం చేస్తూన్న శైలజ తనను నిర్లక్ష్యం చేస్తుందేమోనని ఆమెను అదుపులో పెట్టాలనుకున్నాడు.

శైలజకు పెళ్ళయిన తరువాత తీసుకున్న

జీతాన్ని భర్త చేతిలో పెట్టగానే.

"నీ జీతంలో ఏబై తక్కువైంది ఎందువేత" నిలదీశాడు రామేశం.

"మా కోలీగ్ రిటైర్ అయ్యినందు గానూ..."

శైలజ మాటలకు అడ్డాస్తూ "సంజాయిషీలు వినడం నాకిష్టం ఉండదు. వచ్చిన జీతం మొత్తం నా చేతిలో పెట్టిన తరువాత నీక్కావల్సింది అడిగి తీసుకో. ఇక నుండి నేను చెప్పింది చెయ్యడమే నీ పని. ఒకసారి చెపితే అర్థం చేసుకుంటావనుకుంటాను."

జాకెట్టు కొనుక్కోవడానికి డబ్బులు కావల్సి వచ్చి భర్తను అడగబోయిన శైలజ ఇంగుతింది.

"నీకున్న బ్లాజుల్లో ఏదో ఒకటి వేసుకెళ్ళు.

స్వతంత్రంగా 'టీ'క్యాడా ఖర్చు పెట్టుకోలేని పరిస్థితికి వచ్చిన చీర, వచ్చిన పూలు, వచ్చిన పుస్తకం కనీసం కంటితో కూడా చూడలేని దుస్థితికి దుఃఖం కలిగింది.

"స్వతంత్రం, స్వేచ్ఛ అనే పదాలు జీవితంలో ఇహ ఎక్కడివి? పెళ్ళయిన మరుక్షణమే ఈ జీవితం రామేశానికి తాకట్టుకు లోనైంది కాబోలు" బరువుగా ఊపిరి తీసుకొని స్వగతంగా అనుకుంది.

శైలజ అఫీసు నుండి ఇంటికి అరగంట ఆలస్యంగా వచ్చిన రోజున—

"ఇంతసేపు ఎవడితో కులికి వచ్చావు? నిన్నే? దొరికిపోయావని మాటలు రావడం లేదా?" అంటూ చెంప ఛెళ్ళు మనిపించేవాడు

